

Герасимів Л. Я.,

аспірант кафедри англійської філології

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

ПРАГМАТИЧНИЙ КОНТЕКСТ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОЇ СИТУАЦІЇ ЗВИНУВАЧЕННЯ/ВИПРАВДАННЯ В АНГЛОМОВНІЙ ХУДОЖНІЙ ДИТЯЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню прагматичного контексту реалізації комунікативної ситуації звинувачення/виправдання як особливого типу конфліктної взаємодії. Запропоновано детальний аналіз його складових елементів: комунікативного контексту (комунікативна мета, інтенція, мотив, комунікативні ролі, комунікативна ініціатива), соціального контексту (позиції, ролі, статуси, якості, функції), особистісного контексту (знання, думки, побажання, переваги, відношення), паралінгвістичного контексту (регістр, тональність, атмосфера спілкування, тип спілкування, принципи, правила та конвенції спілкування).

Ключові слова: прагматичний контекст, комунікативна ситуація звинувачення/виправдання, конфліктна взаємодія, інтерактивність, інтенційність, комунікативна тактика.

Постановка проблеми. Комунікативна ситуація звинувачення/виправдання відображає комунікацію двох учасників спілкування в їх діалогічній взаємодії. Вона складається з двох комунікативних актів – звинувачення та виправдання, причому звинувачення є ініціюючим комунікативним актом, а виправдання – реактивним.

Комунікативна ситуація звинувачення/виправдання враховує зворотну реакцію комунікантів (інтерактивність), відображає активну позицію адресанта під час ініціації комунікації (інтенційність) та зміну комунікативних ролей відповідно до вимог комунікації (діалогічність). Цей процес неминує охоплює продукування адресантом повідомлень із врахуванням цілей, інтенцій та мотивів, їх інтерпретацію та оцінку адресатом з огляду на контекст та ситуацію, а також реагування на них.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність дослідження впливу прагматичних факторів та соціальних параметрів комунікантів на реалізацію комунікативної ситуації звинувачення/виправдання в англійській художній дитячій літературі зумовлений переважним зверненням лінгвістів до комунікативних дій звинувачення та виправдання відокремлено (А.Л. Погребиська [15], І.Р. Корольов [11], А.А. Король [10], Т.А. Мирончук [13], Т.В. Дубровська [6]) та спорадичним дослідженням окремих аспектів звинувачення та виправдання у їх діалогічній єдності (С.В. Лаврентьєва [12], О.П. Снежик [20]).

Метою статті є аналіз прагматичного контексту реалізації комунікативної ситуації звинувачення/виправдання як особливого типу конфліктної взаємодії. Матеріалом дослідження слугують фрагменти текстів англійської художньої прози для дітей сучасних авторів.

Виклад основного матеріалу. Аналіз прагматичного контексту реалізації комунікативної ситуації звинувачення/виправдання в англійській художній дитячій літературі базується на аналізі прагматичного контексту, запропонованому Т.А. ван

Дейком [5, с. 20], та аналізі комунікативної ситуації, розробленому Ф.С. Бацевичем [1].

Т.А. ван Дейк вважає: «Схема прагматичного розуміння відображає початковий контекст комунікації, тобто стан справ, який під час здійснення мовленнєвого акту безперечно міняється» [5, с. 21]. Отже, після кожної нової реалізованої мовленнєвої дії прагматичний контекст є іншим, і відбувається процедура приписування значущості тій інформації, яка гіпотетично може стати важливою в умовах подальшої взаємодії. Це дає підстави диференціювати початковий контекст або контекст 1 (до реалізації комунікативної тактики звинувачення) і контекст 2 (після реалізації комунікативної тактики звинувачення) (за Т.А. ван Дейком).

За модель прагматичного контексту взято контекст *типової* комунікативної ситуації звинувачення/виправдання із двома комунікантами, один з яких є дорослим (адресант), інший – дитиною (адресат).

Прагматичний контекст комунікативної ситуації звинувачення/виправдання має такі складові елементи: комунікативний, соціальний, особистісний та паралінгвістичний контекст.

1) Комунікативний контекст виформовується комунікативною метою, інтенцією, мотивом, комунікативними ролями, комунікативною ініціативою.

Початком будь-якої комунікації є виникнення потреби, яка склалась під впливом певних обставин у тій чи іншій ситуації. Основними комунікативними потребами людини є потреба спілкування (контактостановлювальна потреба), отримання інформації (інформаційна потреба) та впливу (маніпулятивна потреба).

У ситуації звинувачення/виправдання базовою потребою, що стимулює реалізацію звинувачення, є потреба впливу на адресата. Вона виформовується на основі мотиву – незадоволенні поведінкою адресата та негативному ставленні до його вчинків, які певною мірою стосуються адресанта.

Рушійною силою реалізації стратегій є мотиви, тобто те, заради чого досягається комунікативна ціль. На відміну від усвідомлюваних стратегій, мотиви не завжди усвідомлюються мовцем. Часто мотивування дій комунікантом не відповідає справжнім мотивам його дій. Про наявність мотиву у комуніканта можна судити по його бажаннях і потребах, які виконують роль сигналів та стимулів до дії. Отже, комунікативні стратегії мають глибинний зв'язок із мотивами й очевидний зв'язок із потребами та бажаннями.

Основними мотивами під час реалізації звинувачення є: 1) бажання змінити відчуття адресата, змусивши його відчути вину; 2) бажання змінити дії адресата, змусити його припинити негативні вчинки; 3) бажання автора дати вихід своїм негативним емоціям [2].

Мотиви комунікантів втілюються в інтенціях, під впливом яких відбувається будь-яка мовленнєва діяльність (Дж. Серль [19], Й.А. Стернін [21], Г.Г. Почепцов [16], П.Ф. Стросон [22], О.М. Гнатковська [4]).

І.С. Шевченко вважає, що інтенція висловлювання виникає в адресанта на основі його минулого досвіду та умов комунікативної ситуації [24]. Інтенція – це «осмислений чи інтуїтивний намір адресанта, який визначає внутрішню програму мовлення та спосіб її втілення» [1, с. 116], «бажання, з метою реалізації якого будуть вжиті певні кроки» [17, с. 74].

Комунікативна стратегія визначає перелік теоретичних ходів, які будуть реалізовані для досягнення певної комунікативної цілі, а інтенція визначає спосіб об'єднання цих ходів в єдине ціле. Інтенціями можна назвати стимули, реалізовані в результаті виникнення наміру досягти певної цілі.

Мотив та потреба втілюються в інтенції звинувачення заоряди досягнення основної комунікативної цілі – змінити поведінку адресата у потрібному для адресанта напрямку.

Ціль є стратегічним результатом, на який спрямований комунікативний акт. На зв'язок стратегій із загальним змістом кінцевої цілі вказує Н.І. Формановська [23, с. 111], тобто стратегія передусім реалізує глобальний намір комунікації.

Цілі можуть бути мовними та немовними (прагматичними). Коли мовець намагається досягти певної прагматичної цілі, її мовне оформлення є засобом досягнення цілі, а не ціллю (йдеться про досягнення немовної цілі). Але для її досягнення спочатку ставиться мовна ціль – за допомогою мови створити висловлювання, яке б задовольняло умови реалізації цієї цілі. Так, стратегію можна розуміти як засіб досягнення глобальної (прагматичної цілі), а тактику – як засіб досягнення мовної цілі. Організація тактик у певному порядку і формує певну комунікативну стратегію.

Залежно від основних мотивів людської поведінки О.С. Іссерс виділяє першочергові та другорядні цілі. Першочерговими є цілі впливу, тобто те, заради чого здійснювалась комунікація. Другорядні цілі походять від різних мотивів людської діяльності. Вони пов'язані із самовираженням, моральними нормами, самооцінкою, ефективною взаємодією співрозмовників, збереженням фізичних і моральних цінностей, бажанням керувати ситуацією, уникнути негативних емоцій тощо [7, с. 58].

Механізм втілення мовленнєвих стратегій складається з декількох стадій: 1) стадія формування цілі (вибір однієї цілі з множини заданих цілей, перетворення мотиву у мотив-ціль, визначення проміжних цілей); 2) стадія виконання (процес вербалізації) [18, с. 138].

Дискусійним є питання про онтологічну першість понять «стратегія» та «інтенція». Оскільки стратегія є «перемікачем» із передкомунікативної фази на фазу власне лінгвостилістичної реалізації інтенції автора, можна припустити, що інтенція є онтологічно первинним поняттям: саме вона є стимулом, який змушує автора обирати необхідне мовне оформлення висловлення [18, с. 137].

Інтенція, еквівалентом якої є думка в комунікативному плані, є першою ланкою в ряді дій мовця [3, с. 14]. Адже вона не лише визначає вибір вербального засобу, а й стимулює «більш активну, цілеспрямовану дію – розміщення даного засобу в комунікативний прийом» [3, с. 18].

Реалізація основної мети здійснюється за допомогою інтенції звинувачення:

“You nearly got Ron and me expelled,” he said fiercely. “You’d better get lost before my bones come back, Dobby, or I might strangle you.” Dobby smiled weakly. “Dobby is used to death threats, sir. Dobby gets them five times a day at home” [26, p. 177].

Адресант вказує на небажаність наслідків вчиненої дії адресатом (*You nearly got Ron and me expelled*) та погрожує йому (*or I might strangle you*), проте адресат не реалізує виправдання і реагує тільки на вираження погрози (*Dobby is used to death threats*). Отже, адресант не отримав бажаного перлокутивного ефекту від реалізації звинувачення, очевидно тому, що втілена далі погроза має сильнішу ілюкцію, й адресат відреагував на неї.

Звинувачення втілюється адресантом в ініціальній репліці, тому комунікативна ініціатива належатиме продуценту звинувачення: він задає тон комунікативній ситуації і має вищий комунікативний статус. Адресат звинувачення виконує роль комунікативно залежного партнера.

Виправдання є респонсивною комунікативною дією, і інтенція виправдання полягає у поясненні причин свого вчинку, а й також у знятті із себе відповідальності за вчинене, покращенні емоційного стану співрозмовника та переведенні розмови у русло кооперації.

2) Соціальний контекст визначається позиціями (ролями, статусами), якостями (віком, гендером, етнічною належністю), функціями (ситуативними ролями).

Соціальний статус та соціальна роль є одними з ключових параметрів у ситуації звинувачення/виправдання, оскільки від них прямо залежать комунікативні статуси мовця та адресата, відповідно, і їх потенційна можливість реалізації дій звинувачення та виправдання.

Принциповим параметром, на основі якого здійснюється класифікація якостей, є вік. Відповідно до нього, виділяємо чотири типи комунікативних ситуацій: «ДОРΟΣЛИЙ–ДОРΟΣЛИЙ», «ДИТИНА–ДИТИНА», «ДОРΟΣЛИЙ–ДИТИНА», «ДИТИНА–ДОРΟΣЛИЙ».

У найтиповішій, як показує матеріал дослідження, ситуації звинувачення/виправдання ситуативні ролі співрозмовників, які вони підсвідомо обирають під час інтеракції, мають такий розподіл: адресант (дорослий) – Батько, адресат (дитина) – Дитина.

Комунікативна поведінка Батька передбачає зверхнє ставлення до співрозмовника, моралізаторство, апеляцію до совісті, безапеляційність, нав'язування своєї точки зору. Комунікативна позиція Дитини базується на надмірній емоційності, вразливості, грайливості, непостійності, допитливості тощо [1, с. 111]:

“What on earth were you thinking of?” said Professor McGonagall, with cold fury in her voice. Harry looked at Ron, who was still standing with his wand in the air. “You’re lucky you weren’t killed. Why aren’t you in your dormitory?” [...] Then a small voice came out of the shadows. “Please, Professor McGonagall – they were looking for me” [27, p. 157].

У прикладі чітко визначена роль адресанта-Батька: він дозволяє собі підвищений тон (*with cold fury in her voice.*), безапеляційність у твердженнях (*You’re lucky you weren’t killed*) та запитання-вимогу про мотиви вчинків адресатів (*What on earth were you thinking of*). Специфіка втілення комунікативної тактики звинувачення дає також змогу відзначити вищий соціальний статус адресанта (вчитель) та нижчий статус адресатів (учнів). Така конфігурація учасників є поширеною в ситуації реалізації звинувачення.

Отже, дорослий адресант з метою винесення звинувачення у комунікативній ситуації звинувачення/виправдання обирає роль Батька як таку, що дасть йому змогу дати негативну оцінку певним діям свого співрозмовника й вчинити вплив на його поведінку. У відповідь на репліку адресанта-Батька реакцією молодшого за віком адресата є прийняття ролі Дитини для того, щоб відреагувати на звинувачення за допомогою виправдання чи будь-якої іншої тактики.

3) Особистісний контекст базується на знаннях, думках; побажаннях, перевагах, ставленнях, установках; почуттях, емоціях комунікантів.

Для того, щоб ініціювати звинувачення, адресант має володіти достовірною інформацією, тобто фактами. Щоб висувати звинувачення особі, іншими словами, брати на себе відповідальність оцінювати її вчинки відповідно до суспільно-прийнятої системи цінностей, варто бути впевненому у цих фактах, адже інакше ініціатор звинувачення буде змушений відповідати за неправдиву інформацію.

Почуття та емоції комуніканта, який ініціював звинувачення, не можна назвати доброзичливими та спокійними. Адже особа, яка звинувачує, відчуває дискомфорт та негативні емоції щодо свого комунікативного партнера. Вона намагається змусити його виправити цю ситуацію і так покращити свій емоційний стан:

"You... you little cheat!"- The father suddenly shouted, pointing at her with his finger! "You looked at my bit of paper! You read it off from what I've got written here!" "Daddy, I'm the other side of the room! Matilda said, How could I possibly see it?" [25, p. 51].

Батько звинувачує дитину у брехні та хитруванні. Своє звинувачення він посилює за допомогою інвективної лексики. Дитина намагається виправдатись, пояснивши логічно неможливість вчинення небажаного вчинку, проте Батько не бажає переходити в русло кооперативної комунікації, тому можна констатувати недосягнення бажаного результату.

Бажаним результатом впливу на емоційний стан співрозмовника має бути відчуття вини за скоєне. Вина може бути прямою та опосередкованою [14, с. 152]. Пряма вина – це прямий вчинок Х-а, опосередкована вина – це негативні наслідки вчинків Х-а.

Диференціюють вину 1 (поганий вчинок чи його наслідок, за який Х несе відповідальність) та вину 2 (стан/відчуття людини, яка вчинила негативну дію, що призвела до поганої ситуації) [14, с. 160]. Різниця між двома станами вини полягає у причиново-наслідковому зв'язку: вина 1 – «Х був причиною поганої дії, тому є в такому стані», вина 2 – «Х є в такому стані, тому що був причиною поганої дії».

Отже, за допомогою вираження негативної оцінки ініціатор звинувачення викликає у звинувачуваного емоційний дискомфорт, результатом якого є зміна його поведінки.

Адресат, у свою чергу, прагне зняти з себе провину і виправдатись. Він використовує для цього лексичні засоби із семантикою істинності як доказ своєї невинності, мовленнєві засоби впливу, щоб переконати адресанта.

Емоції звинувачуваного варіюються від обурення у разі безпідставного обвинувачення до сорому через негідну поведінку. Звинувачуваний використовує усі тактико-стратегічні засоби, щоб максимально ефективно реалізувати виправдання, адже від його реалізації залежить не лише емоційний стан автора звинувачення, а й його власний.

4) Паралінгвістичний контекст складають реєстр, тональність, атмосфера спілкування, тип спілкування, принципи, правила та конвенції спілкування.

Реєстр, тональність та атмосфера спілкування залежать безпосередньо від конкретної ситуації. У більшості ситуацій звинувачення/виправдання у дитячій художній літературі реєстр спілкування є переважно побутовим, інколи офіційним у межах усного каналу комунікації.

Оскільки комунікативна ситуація звинувачення/виправдання належить до некооперативного типу взаємодії, тональність є зниженою (холодно-зверхньою або емоційно-напруженою), а атмосфера спілкування – напруженою та конфліктною (контекст 1) із можливим переходом у більш дружню тональність та теплішу атмосферу (контекст 2). Можливість переходу залежить від того, чи зміниться конфліктний тип взаємодії на кооперативний:

"I demand that you leave at once, sir!" he said. "You are breaking and entering!" "Ah, shut up, Dursley, yeh great prune," said the giant; he reached over the back of the sofa, jerked the gun out of Uncle Vernon's hands, bent it into a knot as easily as if it had been made of rubber, and threw it into a corner of the room [27, p. 47].

Адресант веде комунікацію в офіційному реєстрі, дотримуючись етикетних правил (*sir*) і намагаючись продемонструвати свій вищий статус. Адресат не підтримує систему соціальної ієрархії, прийняту в цьому суспільстві, тому він не приймає звинувачень, відповідає грубо (*shut up*) і використовує інвективу (*yeh great prune*). У цьому випадку інтеракція не ввійшла у кооперативну форму, а тональність комунікації стала ще більш напруженою.

Реєстр, тональність та атмосферу задає головним чином адресант-Дорослий, в той час як адресат-Дитина змушений прилаштуватись до заданих параметрів комунікації.

За типом спілкування у ситуації звинувачення/виправдання комунікація є: 1) вербальною, оскільки відбувається тільки за участю мови; 2) неформальною, оскільки здійснюється за неформальних обставин; 3) відкритою (за формою спілкування); 4) вимушеною для обвинувачуваного та ініціативною для ініціатора звинувачення; 5) конфліктною, оскільки співрозмовники не бажають досягти консенсусу.

У ситуації реалізації звинувачення (контекст 1) мовець не дотримується принципів та постулатів спілкування. Оскільки йдеться про конфліктну мовленнєву взаємодію, то принцип кооперативності Г.-П. Грайса не береться до уваги. Стосовно принципу ввічливості Дж. Ліча, який формує стосунки між комунікантами, більшість його максим порушуються в комунікативній ситуації звинувачення/виправдання, а саме максими тактовності (неврахування адресантом інтересів співбесідника), великодушності (постійне домінування адресанта в процесі комунікації), схвалення (негативне оцінювання адресата), згоди (небажання йти на комунікативні поступки) та симпатії (недоброзичливе ставлення до партнера по комунікації).

З іншого боку, контекст 2 характеризують намагання звинуваченого виправити ситуацію, тому він прагнутиме дотримуватись обох принципів міжособистісного спілкування, щоб продемонструвати своє бажання кооперативності і подальшого виправлення ситуації.

Висновки. Комунікативна ситуація звинувачення/виправдання є замкненою, відображає двосторонній процес обміну повідомленнями з увагою зворотну реакцію та зміну комунікативних ролей. Вона характеризується прагматичною маркова-

ністю послідовних протилежних мовленнєвих дій, одна з яких спрямована на конфліктну взаємодію (звинувачення), а інша – на регуляцію конфлікту (виправдання).

Перспективним видається аналіз способів модифікації ілюктивної сили в комунікативній ситуації звинувачення/виправдання в англомовній художній дитячій літературі.

Література:

1. Бациевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. Бациевич. – К. : Академія, 2004. – 344 с.
2. Верещагин Е. В поисках новых путей развития лингвострановедения: концепция речеведческих тактик / Е. Верещагин, В. Костомаров. – М. : Ин-т рус. языка им. А.С. Пушкина, 1999. – 84 с.
3. Винокур Т. К характеристике говорящего. Интенция и реакция / Т. Винокур // Язык и личность. – М. : Наука, 1989. – С. 11–12.
4. Гнатковська О. Комунікативні інтенції «Я-висловлень» у сучасному англомовному дискурсі : лінгвокогнітивний та прагматичний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / О. Гнатковська. – Чернівці : Рута, 2009. – 20 с.
5. Дейк Т., ван. Стратегии понимания связного текста / Т. ван Дейк, В. Кинч // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 23. – М. : Прогресс, 1988. – С. 153–211.
6. Дубровская Т. Речевые жанры «осуждение» и «обвинение» в русском и английском речевом общении : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Т. Дубровская. – Саратов, 2003. – 233 с.
7. Иссерс О. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи / О. Иссерс. – М. : Едиториал УРСС, 2003. – 284 с.
8. Карасик В. Язык социального статуса / В. Карасик. – М. : Ин-т языкознания РАН ; Волгогр. гос. пед. Ин-т, 1992. – 330 с.
9. Клюев Е. Речевая коммуникация / Е. Клюев. – М., 2002. – 320 с.
10. Король А. Висловлення-звинувачення у сучасному німецькомовному художньому дискурсі : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / А. Король. – Чернівці, 2007. – 237 с.
11. Корольов І. Комунікативна ситуація «виправдання» : функціонально-прагматичний та лінгвокультурний аспекти (на матеріалі української, російської та англійської художньої прози XIX ст.) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15 / І. Корольов. – К., 2008. – 238 с.
12. Лаврентьева Е. Речевые жанры обвинения и оправдания в диалогическом единстве : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Е. Лаврентьева. – Новосибирск, 2006. – 261 с.
13. Мирончук Т. Семантичні та прагматичні особливості висловлювань виправдання в сучасній англійській мові : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Т. Мирончук. – Київ : Київський держ. лінгвістичний ун-т, 1998. – 194 с.
14. Падучева Е. Семантика вины и смещение акцентов в толковании лексемы / Е. Падучева // Логический анализ языка. Языки этики. – М. : Языки русской культуры, 2000. – С. 149–165.
15. Погребиская А. Коммуникативно-содержательная характеристика диалогических реплик обвинения в британской языковой культуре : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / А. Погребиская. – Тверь, 2007. – 156 с.
16. Почепцов Г. Теория коммуникации / Г. Почепцов. – М. : «Рефлбук»; К. : «Ваклер», 2006. – 656 с.
17. Почепцов О. Основы прагматического описания предложения / О. Почепцов. – К. : Вища школа, 1986. – 116 с.
18. Проблемы эффективности речевой коммуникации. – М. : ИНИОН, 1989. – 220 с.
19. Серль Дж. Что такое речевой акт? / Дж. Серль // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 17. – М. : Прогресс, 1986. – С. 151–169.
20. Снежик О. Висловлення звинувачення та виправдання у вербальних інтеракціях (на матеріалі сучасної французької мови) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.05 / О. Снежик. – Запоріжжя, 2007. – 308 с.
21. Стернин И. Практическая риторика / И. Стернин. – М. : Академия, 2003. – 272 с.
22. Стросон П. Намерение и конвенция в речевых актах / П. Стросон // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 17. – М. : Прогресс, 1986. – С. 130–150.
23. Формановская Н. Речевое общение : коммуникативно-прагматический подход / Н. Формановская. – М. : Рус. яз., 2002. – 216 с.
24. Шевченко И. Историческая динамика прагматики предложения : английский вопросительное предложение XVI – XX вв. / И. Шевченко. – Х. : Константа, 1998. – 168 с.
25. Dahl R. Matilda / R. Dahl. – Puffin, 1996. – 240 p.
26. Rowling J. Harry Potter and the Chamber of Secrets / J. Rowling. – Scholastic Press., 1999. – 341 p.
27. Rowling J. Harry Potter and the Sorcerer's Stone / J. Rowling. – Scholastic Press., 1998. – 309 p.

Герасымив Л. Я. Прагматический контекст реализации коммуникативной ситуации обвинения/оправдания в англоязычной художественной детской литературе

Аннотация. Статья посвящена исследованию прагматического контекста реализации коммуникативной ситуации обвинения/оправдания как особого типа конфликтного взаимодействия. Предложен детальный анализ его составляющих: коммуникативного контекста (коммуникативная цель, интенция, мотив, коммуникативные роли, коммуникативная инициатива), социального контекста (позиции, роли, статусы, качества, функции), личностного контекста (знания, мнения, пожелания, предпочтения, отношение), паралингвистического контекста (регистр, тональность, атмосфера общения, тип общения, принципы, правила и конвенции общения).

Ключевые слова: прагматический контекст, коммуникативная ситуация обвинения/оправдания, конфликтное взаимодействие, интерактивность, интенциональность, коммуникативная тактика.

Gerasymiv L. The Pragmatic Context of the Realization of the Communicative Situation of Accusation/Excuse in the English-Language Children's Literature

Summary. The article deals with the analysis of the pragmatic context of the realization of the communicative situation of accusation/excuse as a special type of conflict interaction. A detailed analysis of its components is proposed: the communicative context (communicative purpose, intention, motive, communicative roles, communicative initiative), social context (position, role, status, quality, function), personal context (knowledge, thoughts, wishes, preferences, attitudes), paralinguistic context (register, tone, atmosphere of communication, type of communication, principles, rules and conventions of communication).

Key words: pragmatic context, communicative situation of accusation/excuse, conflict interaction, interactivity, intentionality, communicative tactics.